

Tyresö kommun
Utvecklingsförvaltningen

TJÄNSTESKRIVELSE

2012-12-12
1 (10)

Diariernr:

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden

Utvärdering av Vision 2009 - 2011

Förslag till beslut

1. Godkänna utvärderingen av Vision 2009.

Britt-Marie Lundberg Björk
Förvaltningschef

Nils Kabner
Utredare

Ärendebeskrivning

Gymnasie- och arbetsmarknaden har gett Utvecklingsförvaltningen i uppdrag att utvärdera den hittills gällande Vision 2009 (GAN 2009-04-23, § 23). I uppdraget ingår att granska hur visionsarbetet har utvecklats i Tyresö gymnasium vad gäller följande fyra områden:

- Elevsyn
- Trygg arbetsmiljö
- Den fysiska arbetsmiljön för eleverna
- Det pedagogiska arbetet.

Arbetet med att utforma visionsrapporten pågick under perioden 26 januari till 17 mars 2009. Projektgruppen fick i uppdrag att utreda förutsättningar och ta fram idéer till kommande utvecklingsarbete samt ge förslag till en vision för Tyresö gymnasium 2011.

Sammanfattning

För att få en bättre elevsyn och ett helhetsperspektiv av elevernas studiesituation har lärarna numer sina arbetsplatser tillsammans med de andra lärarna i arbetslag. Av det som projektgruppen presenterade för Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden med visionsrapporten har omlokaliseringen av lärarnas arbetsplatser varit en av de större förändringar som skett på Tyresö gymnasium.

Utvärderingen utgår från främst två informationskällor; intervju och enkät. Syftet med utredningen har varit att genomföra en utvärdering av hur delar av innehållet i visionsrapporten utvecklat gymnasiet. Rektorerna har blivit intervjuade och arbetslagsledarna har haft möjlighet att svara på en enkät.

Några arbetslagsledare tycker att det har varit otydligt om visionsrapportens ”tyngd” och innebörd på skolans verksamhet. Förankringen med personalen om användandet av dokumentet och vad det kom att innebära för verksamheten borde varit bättre.

Inledning

Arbetsgruppen presenterade visionsrapporten för Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden 2009-04-23. Av det som projektgruppen presenterade för Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden med visionsrapporten har omlokaliseringen av lärarnas arbetsplatser varit en av de större förändringar som skett på Tyresö gymnasium.

Inför terminsstart hösten 2010 påbörjades således detta arbete. Fram till arbetsgruppens presentation av visionsrapporten arbetade lärarna organisatoriskt i arbetslag med lärare från olika ämnen i varje arbetslag, men hade sina arbetsplatser fysiskt tillsammans med lärare som undervisade i samma ämne. Att organisatoriskt arbeta i arbetslag har Tyresö gymnasium gjort sedan 1996.

I och med omlokaliseringen av lärarnas arbetsplatser valde skolledningen att ändra benämningen på arbetslag till utbildningslag. Byte av namn medföljde inte någon pedagogisk förändring i sig utöver påbörjandet av omlokaliseringen.

Sedan starten höstterminen 2012 har skolledningen valt att återgå till namnet arbetslag och funktionen arbetslagsledare infördes.

Arbetslagsledarna träffar skolledningen en gång i veckan och de har även möten med sitt arbetslag varje vecka. Tidigare var samtliga arbetslagsträffar schemalagda på samma tid. Det försvårade för rektorerna att hinna med att träffa alla arbetslagen under deras möten. Rektorerna har nu därför valt att göra en schemateknisk förändring som möjliggör att de hinner träffa samtliga arbetslag under en och samma vecka.

I visionsrapportens avslutande stycke framför författarna att deras rapport ska ses som en förstudie. Författarna framhåller att ett fördjupat visionsarbete, framtagande av mål och verksamhetsidé för gymnasiet är något skolledningen tillsammans med sin personal måste arbeta fram. De hoppades också på att rapporten skulle bidra med idéer och skapa underlag för gymnasiets fortsatta utvecklingsarbete. Eftersom visionsrapporten inte följdes upp med en fortsatt fördjupad analys av skolans visionsarbete har detta medfört att det stundtals varit svårt att genomföra en utvärdering i strikt bemärkelse. Detta eftersom författarna emellanåt uttrycker sig vagt i vissa frågor vilket stundtals har försvårat tolkningen av deras intentioner med rapporten.

Syfte

Syftet med utredningen har varit att genomföra en utvärdering av hur delar av innehållet i visionsrapporten utvecklat gymnasiet. Visionsrapporten i sin helhet berör ett flertal olika intressanta frågor och aspekter, men syftet med denna

utredning har varit att utefter ovan uppställda fyra områden genomföra en kvalitativ utvärdering av gymnasiet och dess arbete för en förbättrad elevsyn.

Metod

Den nu aktuella utvärderingen baseras främst på två informationskällor; intervjuer och enkät. I rapportens inledande fas intervjuades de två nuvarande rektorer på Tyresö gymnasium för att få höra deras tankar och perspektiv på dels själva visionsrapporten som författades under 2009, dels deras syn och reflektioner om vilka förändringar som har skett och vad som fortfarande återstår att genomföra. Två av rapportens fem ursprungliga författare arbetar fortfarande kvar på gymnasiet och har även de blivit intervjuade. Deras tankar och reflektioner om arbetsprocessen i sin helhet har varit värdefulla i utvärderingens tidiga fas.

På Tyresö gymnasium finns idag åtta arbetslagsledare som tillsammans leder skolans tio arbetslag. Samtliga arbetslagsledare har via webbfunktionen Netigate fått möjlighet att svara på en enkät online. Funktionen har flera fördelar. Arbetslagsledarna kan när tillfälle ges sätta sig ner i lugn och ro och svara på enkäten i egen takt. Sju personer har svarat på enkäten.

Underlag och material till information i utvärderingen är hämtat från:

- Visionsrapporten 2009
- Enhetsplan Tyresö gymnasium
- Södertörnsnyckeltalrapport 2011
- Elevenkäten för elever i årskurs 2 – Södertörns nyckeltal 2011
- Ledningsdeklaration
- BizCare: Youth Advisory Board – Tyresö Gymnasium
- BizCare: Kvantitativ Studie – Tyresö Gymnasium

Arbetet för en förbättrad elevsyn

När lärarna tidigare satt tillsammans ämnesvis var det en tydlig fokus på olika ämnen, men i det fanns en risk att man tappade uppmärksamheten på att ha eleven i fokus. Rektorerna valde istället att arbeta utifrån ett helhetsperspektiv

där lärare och mentorer lättare kan följa eleverna i deras övriga ämnen, för att på så sätt få en annan förståelse för elevernas förutsättningar och studiesituation. Genom omlokaliseringen av arbetsplatserna kan lärarna i arbetslagen numer lättare kommunicera sinsemellan så att till exempel inte fler stora prov förläggs tätt efter varandra. Det underlättat även vid ämnesövergripande planering.

En majoritet av arbetslagledarna framhåller i enkäten att kommunikationen har blivit bättre sedan omlokaliseringen av arbetsplatser. Även rektorerna upplever att det blivit bättre kommunikation och elevsyn sedan omlokalisering. Trots att det har varit ett tydligt direktiv från rektorerna att genomföra omlokaliseringen påpekar några andra arbetslagsledare att vissa lärare fortfarande har sina arbetsplatser utspridda på olika platser runt om på skolan. Dessa lärare har möjligen inte haft samma fysiska förutsättning pga. platsbrist men det är något som rekommenderas att följa upp.

Mentorns roll är betydelsefull för eleven och det är viktigt för eleverna med kontinuerlig återkoppling i hur studierna går. I visionsrapporten framhåller författarna vikten av att eleven ska bibehålla samma mentor under hela studietiden, även om mentorn inte undervisar eleven i samtliga årskurser. På gymnasiet är detta ett viktigt mål och eleverna behåller idag, i den mån det går, samma mentor under samtliga år. För ett par år sedan började mentorer att hålla i utvecklingssamtal med elever och sedan höstterminen 2012 skriver mentor vid behov även åtgärdsprogram. Förändringen har varit bra för eleverna och en arbetslagsledare skriver:

"Vi engagerar oss mer i elevens hela situation, men det tar mer tid i anspråk utan att andra arbetsuppgifter minskat"

Några av skolans arbetslag arbetade sedan tidigare med att mentorn har det övergripande ansvaret för elevens utbildning. Dessa mentorer och har då använt sig av skriftliga omdömen och utvecklingssamtal. Det är därför positivt att skolledningen driver frågan att samtliga arbetslag arbetar på ett enhetligt sätt på skolan. Det kan dock tilläggas att det förändrade arbetet med mentorskapet hade kunnat vara tydligare förankrat bland lärare och mentorer. Inför

terminsstart hade det varit fördelaktigt om blanketter som används som underlag till åtgärdsprogrammen redan var framtagna och färdigarbetade.

Samtliga arbetslagsledare framhåller att det idag finns tydliga mål som arbetslagen arbetar efter.

En trygg arbetsmiljö

Ett sätt att skapa en tryggare arbetsmiljö för eleverna på skolan har varit att dela upp skolan i mindre så kallade ”hemvister”. I dessa hemvister är tanken att eleverna har huvuddelen av sina lektioner, sina elevskåp och att lärarnas arbetsrum ligger i nära anslutning. Hemvisterna är något författarna i rapporten menar skapar trygghet och samhörighet och som underlättar för eleverna när de vill nå sina lärare för att få stöd i undervisningen. Rektor framhåller att det idag är en grundprincip med hemvister och att större delen av undervisningen sker på de olika hemvisterna. För närvarande är det inte fullt genomfört att alla program har en egen hemvist, men det är under uppbyggnad. Till exempel har fordonsprogrammet en väl fungerande hemvist med gemensamt fikarum för elever och lärare. Även Hotell- och turism samt samhällsprogrammet har en gemensam hemvist kallad mediateket.

I rapporten förs det ett resonemang om att hemvisterna skulle kunna bli allt för avskilda från varandra vid en större förändring av söktryck till skolan. Det är heller inte särskilt tydligt om författarna föredrar att hemvister skapas runt om på skolan. Enligt rektor är det en grundprincip från skolläbningen. Även om det fanns farhågor med att hemvisterna skulle skapa stor avskildhet mellan programmen har skolan idag upplevt en förändring med minskat elevantal utan att skapa allt för stort tomrum på skolan.

Södertörnskommunerna presenterar regelbundna rapporter på trender och resultat inom den kommunala gymnasieskolan på Södertörn. Resultaten nedan är hämtade från den senaste rapporten från 2012 med uppgifter från verksamhetsåret 2011. Vad gäller en trygg arbetsmiljö kan vi se att andelen elever på Tyresö gymnasium som svarar att de känner sig trygga har minskat från 87 % läsåret 2010/2011 till 75 % läsåret 2011/2012. Det är vanskligt att göra en enhetlig analys utifrån statistiken om varför den procentuella andelen

har minskat. Men det går däremot att konstatera att hemvisterna inte har bidragit till att öka andelen trygga elever mellan åren.

Utvalda frågor från elevenkäten i Tyresö gymnasium läsåren 2010/2011 och 2011/2012

Enkätfrågor	2010/2011	2011/2012
Jag känner mig trygg på min skola	87	75
Det är arbetsro på lektionerna	54	78
Det råder en positiv stämning och god sammanhållning i min skola	75	78

Kommentar: Källa Södertörnsnyckeltalsrapport 2011 – gymnasieskolan. Siffrorna avser procentuell andel.

En positiv svarsförändring bland eleverna är att ett större antal upplever arbetsro på lektionerna. Läsåret 2010/2011 tyckte blygsamma 54 % att det rådde arbetsro på lektionerna medan 78 % tyckte detsamma följande läsår. Resultaten ovan återspeglar i stort elevernas generella upplevelser av en trygg arbetsmiljö på skolan.

Den fysiska arbetsmiljön för eleverna

Nära förknippat med en trygg arbetsmiljö är den fysiska arbetsmiljön för eleverna. Författarna till visionsrapporten tryckte på att det fanns ett stort behov på skolan av gemensamma ytor och mötesplatser för elevernas sociala samvaro. Det fanns även ett stort behov av platser och rum att arbeta ostört i. På skolan finns det förvisso en kafeteria men den har dessvärre inte kapacitet att ta emot så många elever samtidigt. Av enkäten framgår att sex av sju arbetslagsledare säger att eleverna har tillgång till gemensamma ytor och mötesplatser, men en av arbetslagsledare säger samtidigt:

"De ligger fel i förhållande till var eleverna (vill) befinner sig"

Citatet bekräftas av eleverna själva som i rapporten från BizCare *Youth Advisory Board* framhåller att det saknas gemensamhetsutrymmen där de kan träffa elever från andra program. Vidare framkommer det från en enkätundersökning som tagits fram av BizCare att eleverna i hög utsträckning vill vara tillsammans med

och umgås med likasinnade elever. Som ett led i att möta kritiken har rektorerna under hösten 2012 valt att samla alla högskoleförberedande programmen till plan 4 på gymnasiet. Det finns däremot ett fortsatt behov av fler studieplatser och nu arbetar man med att försöka tillgodose sådana. Idag har bland annat elever vid det naturvetenskapliga programmet tillgång till ett mindre studierum. Ett mål från skolledningen är att samtliga program ska ha ett eget område som är avsett för studier och/eller ett arbete-ostört-rum av något slag.

För att förbättra elevernas sociala samvaro har skolan bland annat köpt in flera pingsbord, soffor och skapat fler sittmöjligheter.

Arbetsgruppen bakom visionsrapporten framförde även andra förslag och synpunkter på hur skolans lokaler skulle kunna förbättra den fysiska arbetsmiljön för eleverna. Bland annat pekade arbetsgruppen på önskemål om modern IT-utrustning och fler dataprojektorer. Sedan visionsrapporten presenterades har det skett en stor ökning av projektorer och bärbara datorer. Skolan har genomfört en datorsatsning med en mer flexibel lösning med bärbara datorer. En ”en-till-en-lösning” har införts för elever som har datorn som arbetsredskap. Eleverna vid naturvetenskapsprogrammet har också fått ny bra utrustning, till exempel så kallade dragskåp som används vid olika typer av experiment.

Det pedagogiska arbetet

Författarna till visionsrapporten belyser en rad olika frågor utifrån ett pedagogiskt perspektiv. Bland annat tar de upp att intern dialog ger möjlighet till direkt problemlösande kommunikation och att detta är något att sträva efter. Som tidigare nämnts framhåller flertalet arbetslagsledare att kommunikation blivit bättre i och med omlokaliseringen av arbetsplatserna.

Utvecklingen av gemensamma mål, att alla medarbetare känner sig delaktiga i utformningen av skolans mål, är en annan aspekt som tas upp i rapporten. Arbetslagsledarna svara på enkätfrågan: *Upplever du dig vara delaktiga i utvecklingen av gemensamma mål för skolan* var positiv där fem av sju arbetslagsledare svarade ”Ja” på frågan.

Vidare i rapporten lyfts vikten fram av att alla medarbetare ska ha kunskap om den egna insatsens betydelse för utveckling av skolan. En arbetslagsledare svarar:

"Vi berömmar varandra och tar tillvara varje persons kompetens i det gemensamma arbetet. Stor delaktighet råder kring hur vi ska lägga upp vårt arbete."

En annan arbetslagsledare svarar istället att:

"Ja, i den mån vi hinner. Tyvärr äts vår arbetslagstid upp av annat, administration, elevärenden och att släcka bränder."

Ytterligare en annan aspekt av det pedagogiska arbetet som lyfts fram i rapporten är att det krävs en god ämneskompetens för bra utbildning. Därför föreslogs en organisation med tid och resurser till ämnesplanering. En god ämneskompetens är en viktig del i det pedagogiska arbetet. I enkäten svarar fyra av arbetslagsledare att de upplever sig ha *mycket god* ämneskompetens medan övriga tre arbetslagsledare upplever sig ha *god* ämneskompetens. Eleverna bekräftar bilden av lärarnas ämneskompetens i BizCares kvantitativa studie över Tyresö gymnasium där en klar majoritet svarar att de har bra lärare. Det finns idag en organisation för ämnesplanering. Lärarna har på regelbunden basis möten två gånger i månaden där de träffas under 90 minuter vid varje tillfälle.

För att få variation i arbetet och för att erbjudas möjlighet att undervisa olika elevgrupper föreslog projektgruppen en flexibilitet som skulle innebära att lärare inte stannade inom samma arbetslag under en längre tid. Något sådant rotationssystem finns det inte några planer på att starta upp på skolan idag. Det är inte heller något de nuvarande arbetslagsledarna på skolan ser som något bra i sig eller meningsfullt att arbeta efter. Det tar tid att arbeta fram ett väl fungerande arbetslag och det finns en risk att sådana systematiska förändringar skulle skapa oro både bland lärare och elever. En arbetslagsledare säger:

"De flesta i mitt arbetslag har varit där mycket länge vilket gör att vårt arbete fungerar bra."

Förslag till utveckling

Några arbetslagsledare tycker att det har varit otydligt huruvida visionsrapporten är ett politiskt beslut och något som skolan ska arbeta efter. Det har stundtals lett till en osäkerhet på skolan om visionsrapportens ”tyngd”. En arbetslagsledare trodde att visionsrapporten skulle arbetas vidare med och blir därför förvånad när skolledningen refererar till rapporten. Förankringen med personalen om användandet av dokumentet och vad det kom att innebära för verksamheten borde varit bättre.

Även förankringen av mentorskapet hade kunnat vara tydligare. Upprättande av åtgärdsprogram skrevs och dokumenterades av skolans speciallärare fram till terminsstart 2012. De hade varit fördelaktigt om de blanketter som är nödvändiga för ifyllande av åtgärdsprogram redan vara framtagna och godkända av skolledningen innan mentorn tog över ansvaret med att upprätta dessa.